

Kainuun ennakointihankkeessa luodaan alueen toimijoiden ennakoinnin toimintatapa, vahvistetaan ennakoivaa työtettä ja rakennetaan ennakointiportaali. Väliraportissa kuvataan hankkeen toiminta kevään 2014 aikana ja hankkeen tulevaa toimintaa syksyllä 2014.

KAINUUN ENNAKOINTIHANKE

Väliraportti 1.1.–30.6.2014

Anu Huotari

SISÄLLYS

Kiireisen tiivistelmä.....	3
1. Tavoitteet ja tulokset.....	4
2. Toiminta ja tavoitteiden saavuttaminen	5
2.1 Ennakoinnin toimintatapa	5
2.2 Ennakoiva työote ja verkostot.....	6
2.3 Ennakointiportaali ja tiedontuotanto.....	8
3. Ongelmat ja suositukset	9
4. Hyvät käytännöt	10
5. Julkisuus ja tiedottaminen.....	10
6. Hankkeen toiminnan jatkuminen	11
LIITTEET.....	12

Kiireisen tiivistelmä

Kainuun ennakointihankkeen tavoitteena on luoda ennakointiyhteistyön toimintatapa Kainuuseen, vahvistaa ennakoivaa työtettä sekä rakentaa maakunnallinen ennakointiportaali. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä maakunnallisen ennakointi- ja seurantaryhmän ja sen jäsenorganisaatioiden kanssa.

Ennakoinnin toimintatavan rakentaminen aloitettiin alueellisen ennakoinnin nykytilan arvioinnilla ja ennakointi – ja seurantaryhmän jäsenorganisaatioiden ennakointityön kuvauksilla. Toimintatavan hahmotelmaa työstettiin eteenpäin ennakointiverkoston kesäkokouksessa. Toimialapohjainen foorumitoiminta käynnistettiin hyvinvoinnin ja biotalouden teemoissa. Osana toimintatapaa järjestettiin maakunnan toimijoiden yhteinen tulevaisuusfoorumi.

Ennakoivan työotteen vahvistamiseksi ennakointi- ja seurantaryhmälle, jäsenorganisaatioiden johdolle ja kuntajohtajille toteutettiin ennakoivan työotteen koulutuskokonaisuuden ensimmäinen koulutuspäivä. Laajempaa yhteistä tulevaisuuskeskustelua vahvistettiin osallistamalla toimijoita tuottamaan asiantuntijäkemystä Kainuun tulevaisuudesta ennakointiportaaliin.

Ennakointiportaali rakennettiin ilman ulkopuolista toimittajaa ja kuiskintaa.fi - sivusto avattiin huhtikuun alussa. Sivuston rakennetta ja sisältöä on kehitetty yhdessä suunnitteluryhmän kanssa määrittelemällä kohderyhmät, teemat ja olennaiset tilasto- ja ennakointitietoaineistot. Biotalousvaikutuksista Kainuussa tilattiin erillisselvitys, joka valmistuu loppusyksystä 2014.

Hankkeen toiminnassa syksyllä 2014 keskitytään ennakoinnin toimintatavan viimeistelyyn yhdessä ennakointiverkoston kanssa. Suurimmat haasteet liittyvät ennakointi- ja seurantaryhmän toiminnan työskentelytavan uudistamiseen ja ryhmän tukena toimivan ennakointivastaavien ryhmän muodostamiseen. Syksyllä jatketaan myös toimialafoorumitoimintaa sekä järjestetään tulevaisuusfoorumi. Ennakoivan työotteen koulutusta järjestetään asiantuntijoille ja yrittäjille. Ennakointiportaalien sisällöntuotannosta vastaaville toteutetaan informaatiomuotoilun koulutuksen lisäksi ennakointiportaalien käyttöjärjestelmän ja sosiaalisen median koulutus.

1. Tavoitteet ja tulokset

Hankkeen tavoitteena on

1. Luoda maakunnan toimijoiden yhteinen ennakoinnin toimintatapa
2. Vahvistaa ennakoivaa työtettä ja lisätä eri tahojen yhteistyötä ennakointitiedon tuottamisessa
3. Rakentaa internetiin maakunnallinen ja vuorovaikutteinen ennakointiportaali

Ennakoinnin toimintatapa tarkoittaa sitä, että Kainuun maakunnassa on toimijoiden kesken sovittu tapa jolla yhteistyötä alueellisessa ennakoinnissa tehdään. Yhteistyöhön osallistuvien tahojen rooli ja vastuu alueellisessa ennakoinnissa on määritelty. Kainuun ennakointimallissa ennakointi- ja seurantaryhmä koordinoi eri organisaatioiden tekemää ennakointityötä kokonaisuudeksi ja vastaa toimintamallin edelleen kehittämistä maakunnassa. Ennakointi- ja seurantaryhmällä on nimetty verkostovetäjä. Ennakoinnin toimintamalli kytkeytyy osaksi maakunnallista päätöksentekoa siten, että ennakointi- ja seurantaryhmän rooli suhteessa maakunnalliseen päätöksentekoon on sovittu.

Ennakoiva työote tarkoittaa sitä, että tulevaisuutta koskevaa tietoa hyödynnetään päätöksenteossa. Aluekehittämisen kontekstissa tämä tarkoittaa etenkin sitä, että päätöksenteolla on yhteys maakunnan tulevaisuutta suuntaavaan Kainuu -ohjelmaan. Päätöksenteossa hyödynnettävä ennakointitieto on monipuolista sekä eri aluetasot ja aikajänteet huomioivaa. Ennakoinnissa on vahva verkosto – tulevaisuuspuhdintaan osallistuu laajasti eri tahoja. Myös ylimaakunnallisia, valtakunnallisia ja kansainvälisiä verkostoja hyödynnetään tulevaisuuden kehityksen ennakoinnissa.

Ennakointiportaali kokoaa Kainuuta koskevaa ennakointitietoa ja toimii yhteisen tulevaisuuskeskustelun foorumina. Ennakointi- ja seurantaryhmän jäsenorganisaatiot tuottavat yhdessä ennakointiportaaliiin Kainuun kehitystä koskevaa ennakointitietoa olennaisista teemoista. Painopisteenä on Kainuu – ohjelman tavoitteiden toteutumisen seuranta ja tulevaisuuden kehityksen ennakointi. Ennakointiportaaliiin teknisestä ylläpidosta vastaa Kainuun liitto.

Hankkeen tuloksena

1. Ennakoinnin toimintatapa lisää alueen toimijoiden yhteistyötä, vahvistaa yhdessä tekemisen edellytyksiä ja sosiaalista pääomaa alueella.
2. Ennakointikoulutuksen ja ennakointiyhteistyön myötä ennakoiva toimintatapa suunnittelussa ja päätöksenteossa vahvistuu.
3. Ennakointitiedon lisääntyvän hyödyntämisen ansiosta suunnittelun ja päätöksenteon laatu ja osuvuus paranevat.

2. Toiminta ja tavoitteiden saavuttaminen

2.1 Ennakoinnin toimintatapa

TOIMINTA

Ennakoinnin toimintatapaa rakennetaan ns. alueellisen ennakoinnin ”peruskonseptin” pohjalta. Toimintatapaan kuuluu ennakoituyhteistyötä koordinoiva ryhmä, yhteisen tulevaisuuskeskustelun foorumit sekä ennakoitiportaali. Lähtökohtana on, että toimintatapa muodostuu alueen organisaatioiden olemassa olevan ennakoitityön ja käytettävissä olevan resursoinnin pohjalta, jotta yhteistyötä on mahdollista hankkeen päättymisen jälkeen jatkaa.

Ennakoinnin toimintatavan rakentamiselle laadittiin vuoden alussa kehittämissuunnitelma (liite 1), joka käytiin läpi ennakointi- ja seurantaryhmän kokouksessa 30.1.2014. Suunnitelman mukaisesti alueellisen ennakoinnin yhteistyön nykytila arvioitiin Kainuussa ReFo-työkalulla¹. Arvioinnin perusteella (liite 2) kehitettävää on tasaisesti jokaisella osa-alueella, mutta erityisesti ennakoititiedon levittäminen ja viestintä, verkostoyhteistyö sekä ennakoinnin kehittäminen ja arviointi kaipaavat petraamista.

Ennakointityön kartoittamiseksi ja yhteensovittamiseksi ennakointi- ja seurantaryhmältä pyydettiin kuvaus jäsenorganisaatioiden ennakoitityöstä. Kuvauksessa kartoitettiin ennakoinnin yhteyttä organisaation päätöksentekoon ja johtamiseen, organisaation tuottamaa ennakoititietoa sekä resursointia (liite 3). Jäsenorganisaatioista Kainuun liitto, Kainuun ELY-keskus ja Kainuun TE-toimisto, Kajaanin kaupunki, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Kajaanin yliopistokeskus ja Aikuis- ja täydennyskoulutuspalvelut AIKOPA sekä Kainuun SOTE ovat tehneet kuvauksen ennakoitityöstään.

Vuoden 2013 puolella aloitettuja minipalavereja jatkettiin kevään aikana. Minipalaverien tarkoituksena on taustoittaa ennakoinnin toimintatavan rakentamista. Palaverit pidettiin Kajaanin ammattikorkeakoulun (19.1.2014), Kainuun ELY-keskuksen (22.1.2014), Kainuun TE-toimiston (3.3.2014) ja Kainuun ammattiopiston kanssa (12.3.2014).

Ennakointi- ja seurantaryhmä ja portaalin suunnitteluryhmä koottiin yhteen ennakoitiverkoston kesäkokoukseen 5.6.2014, jossa käytiin läpi toimintatapaa prosessien näkökulmasta. Kokouksessa käsiteltiin sitä, millä tavalla yhteistyötä koordinoidaan, miten ennakointi kytkeytyy maakunnalliseen päätöksentekoon, mitä olemassa olevia verkostoja ja asiantuntijaryhmiä ennakoinnissa voidaan hyödyntää ja millä tavalla ennakoitiportaali toimii parhaiten työkaluna tässä².

Toimialafoorumitoiminta käynnistettiin hyvinvoinnin ja biotalouden teemoissa yhteistyössä Kainuun liiton kanssa. Foorumit toteutettiin kahtena työpajatyöskentelynä, jossa tarkasteltiin teeman nykytilaa ja määriteltiin kehittämisen painopisteitä osana Kainuu – ohjelman 2014–2017 valmistelua. Työpajatyöskentelyssä hyödynnettiin trendianalyysejä laadullisena ennakoitimenetelmänä.

¹ ReFo-työkalu on kehitetty EMMA-hankkeessa, ks. lisää emma.pilkahdus.fi

² <http://kuisointaa.pbworks.com/w/page/81046391/Ennakoinnin%20koordinaatio>

Hyvinvoinnin asiantuntijatyöskentely (liite 4) toteutettiin 17.3. ja 28.3.2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämispäällikkö Risto Kaikkonen piti alustuspuheenvuoron hyvinvointi- ja terveyseroista Kainuussa ensimmäisessä työpajassa. Työskentelyyn osallistui 35 henkilöä 23 organisaatiosta. Biotalous asiantuntijatyöskentely (liite 5) toteutettiin 28.2. ja 28.3.2014. Sitran johtaja asiantuntija Eeva Hellström piti puheenvuoron biotalous määritelmästä. Biotalous työskentelyyn osallistui 34 henkilöä 17 organisaatiosta.

Laaja, maakunnan toimijoiden yhteinen tulevaisuusfoorumi järjestettiin 7.4.2014. Tilaisuuteen osallistui 114 henkilöä 37 organisaatiosta. Foorumissa käsiteltiin Kainuu – ohjelman luonnosta pyydettyjen sidosryhmäkommenttipuheenvuorojen lisäksi työpajatyöskentelyssä, jossa osallistujat pääsivät kommentoimaan ohjelmaluonnosta elinkeinojen, hyvinvoinnin, aluerakenteen ja maakuntakuvan näkökulmista.

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Toimintatavan rakentamisen osalta kevään aikana edettiin kokonaisuutena hyvään suuntaan. Enemmistö ennakointi- ja seurantaryhmän organisaatioista teki kuvauksen omasta ennakointityöstään. Ennakointiverkoston kesäkokous antoi hyvät suuntaviivat toimintatavan rakentamiselle. Tämän pohjalta pystytään rakentamaan ennakoinnin koordinoinnin ja ennakointiportaalin päivittämisen vuosikelloa, joka toimii käytännön työkaluna ennakointi- ja seurantaryhmälle hankkeen jälkeen. Minipalavereista jäi osa pitämättä kevään aikana.

Hyvinvoinnin ja biotalous toimialafoorumityöskentely onnistui pääpiirteissään hyvin. Työskentelyt nivoutuivat osaksi Kainuu-ohjelman valmistelua ja foorumitoiminta jatkuu syksyllä molempien teemojen osalta. Kainuun liitto nimeää syksyllä hyvinvointityöryhmän ja biotalous foorumitoiminta kytkeytyy osaksi biotalous aluetalousvaikutuksia koskevaa selvitystyötä. Kainuun tulevaisuusfoorumi oli onnistunut toteutustavaltaan ja osallistujamäärään voi olla myös tyytyväinen.

2.2 Ennakoiva työote ja verkostot

TOIMINTA

Ennakoivan työotteen vahvistamisen osalta ennakointi- ja seurantaryhmälle kilpailutettiin ennakoivan työotteen koulutuskokonaisuus. Koulutukseen osallistujia täydennettiin jäsenorganisaatioiden johdolla ja kuntajohdolla. Toteuttajaksi valittiin Tulevaisuuden tutkimuskeskus. Ensimmäinen koulutuspäivä oli 9.5.2014 ja siihen osallistui yhteensä 20 henkilöä. Koulutuksessa käytiin läpi tulevaisuusajattelun lähtökohtia sekä ennakointimenetelmiä. Työpajatyöskentelynä hahmoteltiin Kainuun kehityksen kannalta olennaisia muutosvoimia ja heikkoja signaaleja.

Verkostoihin liittyvää tavoitetta eri toimijoiden osallistamisesta yhteiseen tulevaisuuskeskusteluun toteutetaan tilaisuuksien ohella ennakointiportaalin kautta. Ennakointiportaalin on tarkoitus toimia yhteisen keskustelun foorumina. Kevään aikana kirjoituksia Kainuun tulevaisuudesta kertyi yhteensä 9 kappaletta projektihenkilöstön kolmen kirjoituksen lisäksi (liite 6).

Ennakoinnin ylimaakunnallisten verkostojen osalta projektihenkilöstö osallistui vuosittaiseen alueiden ennakoitseminaariin 20.–21.3.2014 Rovaniemellä. Itä-Suomen liittojen virkistyspäivien 21.–22.5.2014 yhteydessä pidettiin vapaamuotoinen tapaaminen Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon ennakoitshankkeiden kanssa. Tapaamisessa keskusteltiin kunkin hankkeen ajankohtaisista asioista sekä ylimaakunnallisen yhteistyön mahdollisuuksista. Kesäkuussa 26.6.2014 keskustelua ylimaakunnallisesta yhteistyöstä tulevilla EU-ohjelmakaudella jatkettiin Pohjois-Karjalan ja Lapin liiton aloitteesta Itä- ja Pohjois-Suomen liittojen kesken.

Projektipäällikkö osallistui ohjausryhmän jäsenenä Kainuun ammattiopiston Pohjois-Suomen TYKE 2013 – hankkeen ohjausryhmän kokouksiin 13.1.2014 ja 15.5.2014.

Projektihenkilöstö osallistui Aalto PROn järjestämään Tulevaisuuden ennakoitityökalut – koulutukseen 27.–28.1.2014. Koulutuksessa esiteltyjä laadullisen ennakoititiedon tuottamisen menetelmiä hyödynnettiin hyvinvoinnin ja biotalouden toimialafoorumien asiantuntijatyöskentelyn toteuttamisessa.

Muita seminaareja, tilaisuuksia & tapaamisia, joihin projektihenkilöstö osallistui³:

- Keinoja Kainuun kasvuun – työhyvinvoinnilla tulevaisuuteen 16.1.2014 (ps)
- Tulevaisuuden työvoimahanke, Kainuun ELY-keskus, Metallin sidosryhmäpalaveri 22.1.2014 (pp)
- Tulevaisuuden työvoimahanke, Kainuun ELY-keskus 5.2.2014 (pp)
- ICT ja hyvinvointipalvelut 14.2.2014 (ps)
- Maakuntavaltuustoseminaari, Kainuun liitto 24.2.2014 (pp, ps)
- Perhepalvelujohtaja Matti Heikkinen, Kainuun SOTE 9.4.2014 (pp, ps)
- Maakuntaliittojen ennakoitivastaavien kokous Helsingissä 20.2.2014 (pp)
- Toimitusjohtaja Raija Keuro, Seniorpolis 23.4.2014 (pp, ps)
- Kuntaliiton tulevaisuusfoorumi 6.5.2014 Helsinki (pp)
- Tietoturvapäivä Kajaanissa 14.5.2014 (ps)
- Koulutusasiainneuvottelukunnan työvaliokunta 10.6.2014 (pp)
- Biotaloushankepalaveri, Kainuun liitto 26.6.2014 (pp)

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Ennakoivan työotteen koulutus toteutettiin suunnitellusti ennakointi- ja seurantaryhmälle täydennettynä jäsenorganisaatioiden johdolla ja kuntajohtajilla. Osallistujien täydentäminen jäsenorganisaatioiden johdolla ja kuntajohdolla edesauttaa ennakointiyhteistyön sitoutumista sekä vahvistaa tulevaisuuskeskustelua rakentamalla yhteistä käsitystä siitä, mitä ennakointi tarkoittaa.

Eri tahojen tuottamien kirjoitusten määrää ennakointiportaaliin voi pitää todella hyvänä.

³ pp= projektipäällikkö, ps= projektisuunnittelija

2.3 Ennakointiportaali ja tiedontuotanto

TOIMINTA

Alkuperäisen hankesuunnitelman mukaan ennakointiportaalin rakentaminen oli tarkoitus toteuttaa ulkopuolisen toimittajan vetämänä projektina. Hankesuunnitelmaa tarkennettiin vuoden 2013 puolella siten, että projektihenkilöstö vastaisi sivuston sisällön rakentamisesta ja ulkopuolinen toimittaja hoitaisi sivuston teknisen asentamisen palvelimelle ja toimisi projektissa tukiroolissa. Kevyemmästä toteutuksesta keskusteltiin vuoden alussa Kuntien Tiera Oy:n kanssa. Kevyempi toteutustapa ei kuitenkaan sopinut heidän palvelukonseptiinsa. Tämän jälkeen sivusto päätettiin rakentaa kokonaisuudessaan siten, että projektisuunnittelija vastaa sivuston kehittämisprosessista kokonaan ja teknistä tukea ostetaan tarvittaessa asiantuntijapalveluna.

Sivuston sisällön rakentamisessa tukena on toiminut ennakointiportaalin suunnitteluryhmä, joka kokoontui kevään aikana yhteensä neljä kertaa. Suunnitteluryhmässä määriteltiin sivuston kohderyhmät, joista tärkeimpiä ovat maakunnan julkishallinnon eri organisaatioiden asiantuntijat, johto ja virkamiehet. Ennakointiportaalin tarkoituksena on tukea etenkin näiden kohderyhmien tekemää suunnittelutyötä ja päätöksentekoa. Teemojen osalta sivustolle määriteltiin seuraavat pääteemat: elinkeinot ja yrittäjyys, hyvinvointi, osaaminen ja koulutus, työllisyys, väestö ja ympäristö. Kunkin teeman osalta tehtiin sisällön määrittelyä sen suhteen, mikä on oleellinen perussivulle sijoitettava tilasto – ja ennakointitieto.

Sivuston ensimmäinen versio avattiin huhtikuun alussa, jotta siitä oli mahdollistaa tiedottaa tulevaisuusfoorumissa 7.4.2014 ja hyödyntää Kainuu – ohjelman lausuntokierroksella. Sivustoa on tämän jälkeen kehitetty eteenpäin kokeilemalla erilaisia toteutustapoja ja lisäosia. Sivuston toimintaperiaate on, että kiinteiltä perussivuilta löytyy eri teemoja koskeva perustilasto – ja ennakointitieto ja että vaihtuvien artikkelikirjoitusten kautta tapahtuu keskustelu ja vuorovaikutus.

Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämän tilastotietojärjestelmä Toimiala Onlinen osalta käytiin yhdessä Kainuun ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa kuvakantakoulutukseen 12.5.2014.

Biotalousaluetalouden vaikutuksista koskevan selvityksen tilaamisesta keskusteltiin ennakointi- ja seurantar ryhmän kokouksessa 14.4.2014. Selvityksen toteuttamisesta järjestetyn tarjouspyyntökierroksen pohjalta toteuttajaksi valittiin Aluekehityssäätiö. Selvitystyön tukena toimii ohjausryhmä, joka kokoontui 19.5.2014 tarkentamaan selvityksen sisältöä. Selvitys valmistuu loka-marraskuussa 2014 ja se on osa Kainuun biotalousstrategian valmistelua.

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN

Kevään aikana ennakointiportaalin rakentamisessa on edistytty hyvin. Sivuston toteuttaminen ilman ulkopuolista toteuttajaa on ollut onnistunut valinta. Sivustoa on pystytty kehittämään eteenpäin joustavasti kokeilemalla erilaisten ratkaisujen ja sovellusten toimivuutta.

Sivuston ylläpitämisen osalta on osalle teemoista on jo olemassa selkeät päivitysvastuut. Myönteistä on myös, että sivustolle on tuotettu sisältöä tässä vaiheessa itsenäisesti ilman projektihenkilöstöä.

Yhteisen tulevaisuuskeskustelun foorumina toimimisen näkökulmasta kevään aikana sivustolle on tuotettu hyvä määrä kirjoituksia. Kirjoituksia on mahdollista kommentoida suoraan, mutta toistaiseksi vähäinen palaute on tullut sähköpostilla. Sivuston toteutustapa mahdollistaa vuorovaikutuksen, mutta todennäköistä on, että sivusto toimii enemmän tiedonjakamisen välineenä. Suljetun keskustelufoorumin perustaminen ei ole avoimuuden ja osallistamisen näkökulmista mielekäästä. Ja tämän lisäksi on todennäköistä, että keskustelu suljetulla foorumilla on myös vähäistä.

Biotalouden aluetalousvaikutuksia koskeva selvitys kytkeytyy Kainuu – ohjelman elinkeinopoliittisiin linjauksiin ja palvelee maakunnan pitkän aikavälin aluekehittämistä.

3. Ongelmat ja suositukset

Hankkeen tavoitteiden saavuttamisen kannalta isoin kysymys on ennakointiyhteistyöhön osallistuvien tahojen muodostamat kokoonpanot. Ennakointiportaalin suunnittelutyöryhmä nimettiin jo vuoden 2013 puolella. Ryhmän jäsenten tehtäväksi oli määritelty paitsi sivuston sisällön ja rakenteen kehittämiseen osallistumisen hankkeen aikana. Ennen kaikkea ennakointi- ja seurantaryhmän jäseniä oli pyydetty nimeämään ryhmään edustaja organisaatiosta, joka hankkeen jälkeen osallistuu sivuston sisällön päivittämiseen. Suunnitteluryhmän tapaamisissa osoittautui kuitenkin, että etenkin päivittämissivustuiden sopimisessa on haastetta. Osa ryhmään nimetyistä henkilöistä kokee ennakkoinnin omaan työtehtäväänsä liittymättömäksi ja ylipäättään ennakkoinnin vieraaksi asiaksi, jolloin myöskään päivitysvastuuta ennakointiportaalin osalta on vaikeaa sopia.

Myös ennakointi- ja seurantaryhmän kokoonpano asettaa haasteita ennakkoinnin toimintatavan rakentamiselle. Ryhmän muodostuu enimmäkseen johtotason henkilöistä, joiden on käytännössä mahdotonta vastata ennakointiyhteistyöhön liittyvien käytännön asioiden valmistelusta, kuten esimerkiksi tulevaisuusfoorumien järjestelyistä.

Näistä kahdesta syystä suosituksena on, että ennakointi- ja seurantaryhmän työn tukena toimisi ennakointivastaavien ryhmä, joka vastaisi niin ennakointiportaalin sisällön päivittämisestä kuin myös muiden käytännön asioiden valmistelusta. Ennakkoinnin toimintatavan juurtuminen on kiinni näiden käytännön työn tekijöiden löytymisestä. Tässä on organisaatioiden johdon sitoutuminen olennaista, jotta näillä henkilöillä on mahdollisuus käyttää työaikaansa ennakointiyhteistyöhön liittyviin asioihin. Ja toisena suosituksena tämän takia on, että ennakointiyhteistyöstä tehdään myös virallinen sopimus, jossa lyhyesti kuvataan yhteistyökumppaneiden roolit.

Kolmas suositus, joka liittyy hankkeen tavoitteiden toteuttamiseen, on pienempi teknisluontoinen asia. Ennakointiportaalin julkaisujärjestelmän Wordpressin ohella monet muut sähköiset työkalut kuten infografiikan selainpohjaiset sovellukset edellyttävät toimiakseen oikein jotain muuta selainta (Mozilla Firefox, Opera, Google Chrome) kuin Internet Explorer. Internet Explorer on julkishallinnossa usein oletusselain ja monet julkishallinnon tietojärjestelmät toimivat sillä, mutta suositus on, että sen rinnalle pyydetäisiin tietohallinnolta jokin nykyaikaisista selaimista. Kysymys on pienestä asiasta, mutta sellaisesta, joka tulee vastaan toistuvasti.

4. Hyvät käytännöt

Ennakoinnin toimintatavan rakentamisessa hyvänä käytäntönä voisi nostaa esiin ennakoitiverkoston kesäkokouksen. Kokouksessa koottiin hankkeen ohjausryhmä, ennakointi- ja seurantaryhmä sekä portaalin suunnitteluryhmä ottamaan kantaa yhdessä toimintatavan alustaviin suuntaviivoihin. Verkoston osallistaminen jo hankkeen aikana on välttämätöntä, jotta hankkeen päätyttyä on olemassa jo kokemusta konkreettisesti yhteistyön tekemisestä.

Toisena hyvänä käytäntönä voisi nostaa esiin työpajatyöskentelyn hyödyntämisen kehittämistyössä. Työpajatyöskentelyä on hyödynnetty niin ennakointiportaalin kuin toimintatavan rakentamisessa. Hyvin suunnitellulla työpajalla on mahdollista käydä läpi tavallista kokousta tehokkaammin lyhyessä ajassa useita asiakohtia.

Kokeilluista työvälineistä etenkin ilmainen wiki-työtila (pbworks.com) tarjoaa paljon mahdollisuuksia organisaatorajat ylittävän yhteistyön työkaluna. Työtilaa hyödynnetään hankkeen aikana kokoamalla ennakoinnin toimintatavan koordinaatioon liittyvät kuvaukset ja käytännön ohjeet esimerkiksi ennakointiportaalin päivittämisestä. Työtila toimii myös tiedostopankkina, jolloin kaikilla verkoston jäsenillä on suora pääsy yhteisiin aineistoihin. Myös sidosryhmäpalaverille täytyy antaa tässä myös tunnustusta hyvänä käytäntönä: wiki-työtilan hyödyntämisen verkostoyhteistyössä nosti esiin tapaamisessa 9.4.2014 perhepalvelujohtaja Matti Heikkinen. Wiki-työtilaa hyödynnetään myös biotalousselvityksen ohjausryhmätyöskentelyssä ja biotaloushankepalaverissa 26.6.2014 sovitusti laajemmin alan toimijoiden yhteistyön koordinoinnin apuna.

Ennakointiportaalin osalta voisi mainita vapailla käyttöehdoilla julkaistun aineistojen hyödyntäminen. Eritoten valokuvien jakopalvelusta Flickrista Creative Commons – lisenssillä on saatavilla monipuolisesti aineistoa käytettäviksi kuvituskuvina ennakointiportaalissa.

5. Julkisuus ja tiedottaminen

Hankkeesta on tiedotettu sidosryhmille kevään aikana eri tavoin. Hankkeesta on tiedotettu erilaisissa tilaisuuksissa. Kainuun tulevaisuusfoorumissa 7.4.2014 hankkeesta pidettiin lyhyt puheenvuoro. Tilaisuudessa oli jaossa myös esite, jossa kerrottiin perustiedot hankkeesta. Hankkeesta kerrottiin myös hyvinvoinnin ja biotalouden asiantuntijatyöskentelyissä.

Laajasti maakunnan eri tahoille hankkeesta on tiedotettu KUISKE – uutiskirjeessä, joka ilmestyi tammikuussa ja kesäkuussa. Uutiskirjeen sähköpostilistalla on noin 1 600 sähköpostiosoitetta.

Ennakointiportaalissa kuiskintaa.fi on etusivun alatunnisteessa tiedotettu siitä, että sivusto on rakennettu ESR-rahoitteisessa hankkeessa. Hankkeella on lisäksi oma sivu Kainuun liiton verkkosivuilla www.kainuunliitto.fi/ennakointi. Ennakointiyhteistyön Facebook-sivulla [facebook.com/Kuiskintaa](https://www.facebook.com/Kuiskintaa) on tiedotettu etenkin ennakointiportaalin uusista artikkelikirjoituksista ja muista ajankohtaisista Kainuun tulevaisuuden kehitystä sivuavista uutisista.

6. Hankkeen toiminnan jatkuminen

Syksyllä 2014 toimintaa jatketaan hankesuunnitelman mukaisesti. Toimintatapa rakennetaan yhdessä ennakoitiverkoston kanssa ennakointityön kuvauksia tarkentamalla. Tavoitteena on, että syksyn aikana päästään askel eteenpäin kohti konkreettista kuvausta yhteistyöstä. Tässä ennakoinnin vuosikello on tärkeä työkalu niin koordinaation kuin ennakointiportaalin sisällön päivittämisen konkretisoimisessa. Tavoitteena on myös, että ennakointisopimuksesta on vuoden loppuun mennessä olemassa vähintäänkin alustava luonnos. Tavoitteena on, että kevään 2015 asteittain vastuuta ennakointiyhteistyöstä siirretään jo osittain ennakoitiverkoston vastuulle. Ennakointi- ja seurantaryhmän toiminnan kehittämiseksi toteutetaan lyhyt ryhmädynamiikan kehittämisprosessi sekä laajemman ennakoitiverkoston kuvantaminen.

Syksyn aikana järjestetään tulevaisuusfoorumi, jonka teema päätetään alkusyksystä. Biotalousfoorumin toiminta kytkeytyy biotalousselvityksen laatimistyöhön. Selvitys valmistuu loka-marraskuun aikana ja 31.10.2014 on toimijoiden yhteinen työpaja, jossa laaditaan toimenpiteitä Kainuun biotalouden kehittämiseksi. Hyvinvointifoorumi jatkuu siten, että Kainuun liitto asettaa hyvinvointiryhmän koordinoimaan yhteistyötä.

Ennakoivan työotteen osalta ennakointi- ja seurantaryhmän koulutuskokonaisuuden toinen koulutuspäivä pidetään 18.9.2014. Ennakointi- ja seurantaryhmän jäsenorganisaatioiden asiantuntijoille toteutetaan kevyempi, puolenpäivän mittainen koulutus ennakoivasta työotteesta. Elinkeinoelämän edustajien kanssa mietitään, millä tavalla voitaisiin toteuttaa yrittäjille suunnattu koulutustilaisuus ennakoinnista. Ennakointiportaalin asiantuntijakirjoitusten osalta haastetaan esimerkiksi Kainuun kansanedustajat kirjoittamaan sivustolle.

Ennakointiportaalin osalta sisällön ja rakenteen kehittämistä jatketaan syksyn aikana. Teemojen perussivujen sisältöä ja esittämistapaa yhdenmukaistetaan. Kainuu – ohjelmalle rakennetaan oma osionsa sivustolle. Ennakoitiverkostolle ja etenkin ennakointiportaalin sisällön päivittämiseen osallistuville järjestetään portaalin käyttöjärjestelmäkoulutus yhdistettynä sosiaalisen median työkaluihin. Tämän lisäksi ennakointiportaalin sisällön päivittämiseen osallistuville toteutetaan informaatiomuotoilun koulutus.

SYKSYN 2015 TOIMENPITEIDEN AIKATAULUTUS				
	Toimintatapa	Ennakoiva työote	Ennakointiportaali	Hankehallinto
ELOKUU	Sovitaan ennakointi- ja seurantaryhmän kokousajat syksyille		Biotalouselvityksen OHRV 13.8.2014	OHRV IV 19.8.2014 Maksatus 30.8.2014 mennessä
SYYSKUU	Ennakointi- ja seurantaryhmän kokous	Ennakoivan työotteen koulutus osa II 18.9.2014	Kainuu-ohjelmaosio Wordpress+SOME koulutus	Tiedote jaettavaksi jäsenorganisaatioissa eteenpäin Uutiskirje III
LOKAKUU	Ennakoitiverkoston			

	syyskokous 1.10.2014			
MARRASKUU	Tulevaisuusfoorumi Ennakointi- ja seurantaryhmän kokous	Asiantuntijakoulutus ennakovasta työotteesta Yrittäjille suunnattu koulutus/tilaisuus ennakoinnista	Informaatiomuotoilun koulutus Biotalous selvitys valmistuu	
JOULUKUU	Ennakointi- ja seurantaryhmän kokous /verkoston kokous			OHRY V

LIITTEET

LIITE 1 Alueellisen ennakoinnin nykytilan arviointi tammikuussa 2014

LIITE 2 Ennakointityön kuvauksen pohja

LIITE 3 Biotalous asiantuntijatyöskentely helmi-maaliskuussa 2014

LIITE 4 Hyvinvoinnin asiantuntijatyöskentely helmikuussa 2014

LIITE 5 Ennakointiportaalin artikkelikirjoitukset

04.07.2014 Kainuu tiellä tulevaisuuteen

Paavo Keränen, Kainuun liitto

<http://kuiskintaa.fi/kainuu-tiella-tulevaisuuteen/>

03.07.2014 Ei seisota tumput suorina

Aki Räisänen, koulutusasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja

<http://kuiskintaa.fi/ei-seisota-tumput-suorina/>

18.06.2014 Kahden maan välissä

Roman Gokkoev, Pohjois-Pohjanmaan liitto

<http://kuiskintaa.fi/kahden-maan-valissa/>

08.06.2014 Ennakointiverkoston kesäkokous: mistä ennakointiyhteistyö syntyy?

Anu Huotari, Kainuun ennakointihanke

<http://kuiskintaa.fi/ennakointiverkoston-kesakokous/>

02.06.2014 Korkeakoulujärjestelmän tulevaisuus

Vesa Virtanen, Kajaanin yliopistokeskus, CEMIS-Oulu

<http://kuiskintaa.fi/korkeakoulujarjestelman-tulevaisuus/>

24.04.2014 Perhekeskuspäivässä uusia ideoita lasten ja perheiden varhaiseen tukemiseen

Helena Saari & Anneli Louhela, Kainuun SOTE
<http://kuiskintaa.fi/perhekeskuspaivassa-uusia-ideoita-lasten-ja-perheiden-varhaiseen-tukemiseen-2/>

01.04.2014 Pohdintaa kainuulaisesta työelämästä ja sen tulevaisuudesta

Sirpa Korhonen, Anna-Mari Kynsijärvi ja Sisko Tamminen, AIKOPA
<http://kuiskintaa.fi/pohdintaa-kainuulaisesta-tyoelamasta-ja-sen-tulevaisuudesta-3/>

01.04.2014 Biotalouskehittäminen Cemis-Oulun näkökulmasta

Vesa Virtanen ja Timo Karjalainen, Kajaanin yliopistokeskus Cemis-Oulu
<http://kuiskintaa.fi/biotalouskehittaminen-cemis-oulun-nakokulmasta/>

01.04.2014 Kainuun väestö – toteutunut kehitys ja tulevaisuuden tavoitteet

Jouni Ponnikas, Kainuun liitto
<http://kuiskintaa.fi/kainuun-vaesto-toteutunut-kehitys-ja-tulevaisuuden-tavoitteet/>

01.04.2014 Yksi korkeakoululainsäädäntö alueellisen kehittämisen tueksi

Turo Kilpeläinen, Kajaanin ammattikorkeakoulu
<http://kuiskintaa.fi/yksi-korkeakoululainsaadanto-alueellisen-kehittamisen-tueksi/>

01.04.2014 Ennakointieväitä Rovaniemeltä

Anu Huotari, Kainuun ennakointihanke
<http://kuiskintaa.fi/ennakointi-jatkuvaa-yhteistyota-ja-yhteisen-nakemyksen-muodostamista/>

03.03.2014 Kainuun maakuntakuva

Anu Huotari, Kainuun ennakointihanke
<http://kuiskintaa.fi/kainuun-maakuntakuva/>

02.02.2014 Kuiskintaa.fi – ennakointia Kainuussa avoimesti ja yhteistyössä

Mari Niskanen, Kainuun ennakointihanke
<http://kuiskintaa.fi/kuiskintaa-fi-ennakointia-kainuussa-avoimesti-ja-yhteistyossa/>

LIITE 6 Ennakoivan työotteen koulutuksen 9.5.2014 osallistujat

Heikkinen Hannu, suunnittelujohtaja, Kainuun liitto
Honkanen Tuula, johtaja, AIKOPA
Hämäläinen Risto, kansliapäällikkö, Kajaanin kaupunki
Karppinen Paula, aluekehitysasiantuntija, Kainuun liitto
Keränen Heimo, aluekehitysjohtaja, Kainuun liitto
Laurikainen Arto, kunnanjohtaja, Paltamon kunta
Meriläinen Leena, erikoissuunnittelija, Kainuun ELY-keskus
Määttä Tytti, kunnanjohtaja, Vaalan kunta
Ponnikas Jouni, aluekehitysasiantuntija, Kainuun liitto
Potila Raija, kunnanjohtaja, Ristijärven kunta
Puranen Juha, strategiapäällikkö, Kainuun ELY-keskus
Pääkkönen Kari, ylijohdaja, Kainuun ELY-keskus
Rajala Seppo, kunnanjohtaja, Puolangan kunta

Ruokolainen Marja-Liisa, sosiaalialan erikoissuunnittelija, Kainuun SOTE
Sivonen Raimo, rehtori, Kainuun ammattiopisto
Halonen Paula, hallintojohtaja, Sotkamon kunta
Teittinen Jorma, kehittämisjohtaja, Kainuun liitto
Toivanen Antti, toimitusjohtaja, Kainuun Etu Oy
Tolonen Asta, kunnanjohtaja, Suomussalmen kunta
Veijola Tiina, johtaja, Kainuun TE-toimisto